

TOLEDSKÁ DEKLARACE – MĚSTA ROKU 2020

Tereza Kuncová

Toledská deklarace byla schválena na neformálním setkání ministrů pro urbání politiku 22. června 2010 v Toledu. Dokument reflektuje potřeby měst a navrhuje jejich možný vývoj v souladu se Strategií Evropa 2020. Na přípravách se podílely členské státy Evropské unie, další evropské státy, Evropská komise a řada dalších evropských institucí z oblasti urbáního rozvoje. Hlavními důsledky schválení deklarace jsou podpora Integrované regenerace měst, zavedení Referenčního rámce pro měřitelnost městské udržitelnosti a upevnění Evropské urbání agendy. Města, jakožto motory růstu, jsou do značné míry velice individualistická, a proto je hledání jednotného modelu urbání politiky velice významné.

Historie Toledské deklarace

Urbání neboli městská politika je takovou činností veřejných orgánů, která koncepčně a cílevědomě přispívá k rozvoji měst. Národní rámec pro urbání politiku České republiky (ČR) vytváří Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), které se při tvorbě tohoto rámce opírá o již identifikované nejzávažnější problémy měst a o jejich postavení a funkce v sídelní a regionální struktuře. *V květnu tohoto roku byly formou usnesení vlády č. 342/2010 přijaty Zásady urbání politiky, které vycházejí jednak z vnějšího rámce daného významem měst pro další rozvoj území Evropské unie a narůstajícími problémy spojenými s jeho udržitelností, jednak ze specifických podmínek a problémů rozvoje měst na národní úrovni a stanovují zejména následující témata:*

1. Regionální charakter urbání politiky
2. Polycentrický rozvoj sídelní soustavy
3. Strategický a integrovaný přístup k rozvoji měst
4. Podpora rozvoje měst jako pólů rozvoje území
5. Péče o městské životní prostředí
6. Prohlubování spolupráce, vytváření partnerství a výměna zkušeností při udržitelném rozvoji měst

Toledská deklarace vychází ze strategických a tematických dokumentů, které byly do současnosti schváleny na evropské i národní úrovni. Významný základ tomuto dokumentu položily následující výstupy a strategie k urbánímu rozvoji: *Akční program z Lille* – byl přijat 2. listopadu 2000 na neformálním jednání ministrů pro urbání záležitosti. Šlo o první víceletý program, který se zabýval spoluprací jednotlivých členských států EU v oblasti urbání politiky. Výsledkem byl soubor devíti priorit pro zlepšení přípravy a provádění urbání politiky.

Urban Acquis – byl přijat v Rotterdamu 30. listopadu 2004 na neformálním jednání ministrů pro urbání záležitosti „Cities Empower Europe“. Dokument shrnul hlavní zásady společného přístupu k urbání politice. Prioritami stanovil hospodářskou konkurenceschopnost, sociální soudržnost a kvalitu životního prostředí.

Bristol Accord – dohoda byla přijata 6. prosince 2005 na neformálním jednání ministrů k udržitelným sídlům. Významným zásahem tohoto dokumentu je docenění významu měst jako motorů růstu Evropy. Dále bylo na základě dohody definováno osm stěžejních charakteristik udržitelného sídla.

Lipská charta o udržitelných evropských městech – byla přijata 24.–25. května 2007 na neformálním jednání minist-

rů pro urbání politiku. Nejvýznamnějším přínosem charty je zavedení uplatňování principu integrovaného rozvoje měst a vytvoření vhodného národního rámce. ČR reagovala na chartu v průběhu svého předsednictví radě EU, kdy vypracovala dokument „Hodnotící zpráva“ o implementaci Lipské charty o udržitelných evropských městech.

Územní agenda Evropské unie – byla také schválena na neformálním jednání ministrů v Lipsku. Dokument vymezuje především priority územního rozvoje jako takového, čímž umísťuje problematiku měst a městských oblastí do kontextu území a územní soudržnosti.

Marseillská deklarace – byla přijata 25. listopadu 2008 na neformálním jednání ministrů k udržitelným a soudržným městům. Deklarace plynule navázala na Lipskou chartu a vymezila ve svém obsahu hlavní problematiku okruhu rozvoje měst. Dále navrhla vytvořit „Referenční rámec pro udržitelná evropská města“, jehož realizace by podpořila praktické uplatnění integrovaného přístupu v urbáním rozvoji.

Vedle těchto významných dokumentů o rozvoji měst a městské problematice zohledňuje Toledská deklarace také řadu dalších, které jsou konkrétně vyjmenovány v preambuli dokumentu. Nejzásadnější svým významem a rozsahem je Strategie Evropa 2020, jejíž urbání priority deklarace sleduje a pokouší se o jejich naplnění.

Obsah Toledské deklarace

Hlavním tématem Toledské deklarace je Integrovaná regenerace měst. Je nutné uvědomit si výzvy, kterým evropská města čelí v krátkodobém i střednědobém horizontu, a s pomocí integrovaných přístupů překonat současnou krizi. Důsledkem plánovaného integrovaného, inteligentního, udržitelného a soudržného rozvoje podporujícího sociální začlenění bude dosažení větší hospodářské konkurenceschopnosti, ekologické účinnosti, sociální soudržnosti a občanského pokroku, který zajistí kvalitu života obyvatel.

Toledská deklarace sestává ze dvou částí; z deklarace jako takové a z příloženého rámcového dokumentu k integrované regeneraci měst. Hlavní směry, jež ministři v Toledu odsouhlasili, jsou tři. Za prvé se zaměřili na řešení aktuálních městských výzev a zavádění Strategie Evropa 2020 dosažením inteligentnějšího, udržitelného rozvoje měst podporujícího větší sociální začlenění. Ministři podpořili důležitost integrovaného přístupu, který by měl napomoci souladu s cíli

Strategie Evropa 2020. Shodli se, že je nutné realizovat zásady, jež byly dohodnuty v Lipsku a Marseille, a dospět ke shodě v pochopení integrovaného přístupu k urbánnímu rozvoji. Cílem integrované regenerace měst, které je věnována druhá část kapitoly, je zlepšení kvality života ve městech. Uvažovány jsou jak měkké, tak i tvrdé faktory. Ze závěrů vyplývá souhlas s posílením strategické role Integrované regenerace měst zasazené do širší koncepce Integrovaného urbánního rozvoje, což je podpořeno v příloze deklarace. Referenční dokument, jenž je přílohou Toledské deklarace, popisuje a částečně hodnotí *integrovanou regeneraci měst a strategický potenciál pro inteligentnější a udržitelnější městský rozvoj v Evropě* podporující začlenění z několika zásadních pohledů (životní prostředí, sociální hledisko, ekonomické hledisko atp.). V příloze jsou taktéž detailně rozpracovány klíčové prvky a výhody integrovaného přístupu k rozvoji měst – nástroje pro pochopení, vyjádření a realizaci Integrované regenerace měst. Ve druhé kapitole bylo *podpořeno pokračování marseillského procesu a implantace Referenčního rámce pro udržitelná evropská města (RFSC)*. Marseillská dohoda významně podpořila integrovaný přístup k rozvoji měst, zejména vymezením Referenčního rámce. Ten je považován za operační nástroj pro středně velká a malá města, jimž může pomoci při tvorbě integrovaných strategií, politik a projektů k udržitelnému rozvoji měst. Ministři v Toledo podpořili pokračování tohoto nástroje i ve druhé fázi – testovací, pod vedením Evropské komise, Francie a dalších evropských států¹⁾. Poslední, ale neméně důležitou částí Toledské deklarace je kapitola *o potřebě upevnění evropské urbánní agendy v budoucnosti*. Aby mohla být vypracována společná Evropská urbánní agenda, je načase začít s napojováním strategických oblastí jednotlivých po sobě jdoucích předsednictví. Urbánní dimenze by proto měla být posilována nejen v rámci politiky soudržnosti, ale také v rámci spolupráce a většího propojení s územní problematikou. Podporu získal také výzkum a sběr dat v oblasti urbánních témat, jako např. EUKN²⁾ či URBACT³⁾, v nichž je ČR aktivně zapojena. V neposlední řadě ministři podpořili myšlenku posílení koordinačních nástrojů pro integrovanou a udržitelnou urbánní politiku na všech úrovních veřejné správy.

Ministři v Toledské deklaraci podpořili a zdůraznili roli měst v urbánní problematice i Strategii Evropa 2020. Schválili základní postupy a principy rozvoje měst; souhlasili s posílením urbánní dimenze v rámci kohezní politiky a ostatních sektorových politik a podpořili rozvoj a implementaci integrovaných přístupů. Z toho vyplývá, že podpora udržitelného rozvoje měst a integrovaných přístupů a implementace zásad Lipské charty jsou hlavními zásadami, které by neměly být opomenuty při přípravě priorit příštího programového období 2014–2020.

Konkrétní dopady na ČR

Česká republika byla spolu s dalšími členskými státy oslovena, aby se zúčastnila testovací fáze RFSC. Na základě celkového počtu obyvatel území jí bylo umožněno nominovat tři města, která se procesu zúčastní. Výběr byl projednán 14. října 2010 na jednání Pracovní skupiny městského rozvoje (UDG) v Lutychu.

Vzhledem k významu integrovaných přístupů a jejich postavení v příštím programovém období 2014–2020 zpracovává Ministerstvo pro místní rozvoj dokument k Hlavním zásadám využití integrovaných přístupů v rozvoji regionů, měst a obcí v příštím programovém období 2014–2020.

Česká města se aktivně a úspěšně zapojila do OP URBACT II, který podporuje měkké projekty v oblasti urbánní politiky. Na podzim roku 2011 proběhne výzva pro podávání dalších projektů.

Použité zdroje:

Toledská deklarace. Dostupné z: [http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Toledska-deklarace-\(1\)](http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Toledska-deklarace-(1)).

Referenční rámec pro udržitelná evropská města. Dostupné z: <http://www.rfustainablecities.eu/>.

MMR. *Zásady urbánní politiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2010.

Bc. Tereza Kuncová
Odbor rozvoje a strategie regionální politiky MMR

ENGLISH ABSTRACT

The Toledo Declaration: Cities of the Year 2020, by Tereza Kuncová

The Toledo Declaration was signed at an informal meeting of the ministers in charge of urban development on 22 June 2010 in Toledo, Spain. The Declaration reflects the needs of cities, outlining their potential development in view of the Europe 2020 Strategy. Preparations had been carried out by EU member states, other European countries, the European Commission and other institutions involved in urban development. Some of the main consequences ensuing from the declaration are the support to integrated urban regeneration, the implementation of the reference framework for the measurement of urban sustainability and the confirmation of the European urban agenda. Cities as accelerants of growth are very individualistic, which makes the quest for a unified model of urban policy highly important.

1) Bližší informace: <http://www.rfustainablecities.eu/>

2) Bližší informace: www.eukn.org

3) Bližší informace: www.urbact.cz